

**QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI FAMILJA)**

**ONOR.IMHALLEF
JACQUELINE PADOVANI GRIMA LL.D., LL.M. (IMLI)**

Seduta ta' nhar it-28 ta' Jannar 2021

Rikors Numru : 123/2019/3 JPG

Kawza Numru : 16

SM

Vs

BM

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ta' BM, datat 2 ta' Novembru 2020, a fol 1 et seqq., li wara dak ddikjara dak premiss huwa talab lil din il-Qorti:

“.... a tenur tad-dispozizzjonijiet tal-Artikolu 229(3) tal-Kapitolu 12, taghti lill-esponenti permess speċjali sabiex huwa jappella mid-digriet tat-22 ta' Ottubru 2020.”

Rat li l-atti tar-rikors promotur, d-digriet u tal-avviz tas-smiegh gew debitament notifikati skond il-ligi;

Rat ir-risposta ta' SM, datata 9 ta' Dicembru 2020, a fol 10 et seqq, li wara dak premiss hija talbet lil din il-Qorti:

“Illi ghalhekk in ogni caso, it-talba kif kontenuta fir-rikors promotur ma hijiex legalment permessibbli u hija l-umli fehma ta' l-esponenti li ghandha tigi

michuda.”

Rat l-atti u d-dokumenti kollha tal-kawza;

Semghet it-trattazzjoni mill-avukati difensuri tal-partijiet;

Ikkonsidrat:

Illi dan huwa digriet wara rikors intavolat mill-intimat sabiex jigi awtorizzat jinterponi appell mid-digriet ta' din il-Qorti tat-22 t'Ottubru 2020, ai termini tal-artikolu 229 (3) tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta. L-attrici fir-risposta taghha datata 9 ta' Dicembru 2020 oggezzjonat ghal din it-talba u dana stante illi t-talba kif dedotta, ma hijiex legalment sostenibbli.

Fis-sentenza *Darryl Francis Grima proprio et nomine vs L-Onorevoli Prim Ministru et nomine* deciza mill-Qorti Kostituzzjonali fil-21 ta' Gunju, 1988 gie ritenut:

Hija gurisprudenza ta' dawn il-Qorti (vide Rikors ta' Edgar Baldacchino et vs Joseph Bellizzi deciz mill-Qorti ta' l-Appell fl-10 ta' Awissu 1953 [Kollez. Vol. XXXVII.i.519]) illi hemm tlett xorta ta' digrieti, cioe' dawk definittivi, dawk interlokutorji u dawk li la huma definittivi u lanqas interlokutorji. Ghall-ewwel u t-tieni kategorija ta' digrieti hemm appell,ghat-tielet kategorija, appell dirett quddiem il-Qorti ma hemmx. U min irid jimpunjah la m'huwiex digriet interlokutorju jew definitiv ma jistax jimpunjah permezz ta' appell dirett izda biss permezz ta' citazzjoni in kontradittorju tal-kontroparti fil-Qorti li tkun emanat iddigriet. U mis-sentenza li tinghata fuq dik ic-citazzjoni jista' jkun hemm anke appell.”

Ulterjorment, fuq din it-tielet kategorija gie rilevat ukoll:

Barra minn dawn id-digrieti (kamerali, interlokutorji u digrieti jew ahjar sentenzi definittivi), jezistu (kif inghad) digrieti ohrajn li la huma interlokutorji u lanqas definittivi u li l-legislatur ma pprova xejn dwar kif ghandhom jigu impunjati. Pero', skond il-prattika inveterata tat-Tribunali taghna, l-impunjazjoni ta' dawn it-tipi ta' digrieti ssir permezz Rikors numru 2259/00 6 ta' citazzjoni in kontradittorju tal-kontroparti, quddiem l-

istess Qorti li tkun emanat id-digriet. Meta eventwalment dik il-kawza tigi deciza, issentenza tkun tista' tigi appellata b'appell ordinarju quddiem il-Qorti ta' l-Appell. (Professur John Mamo noe vs Edward Borg proprio et nomine deciza mill-Qorti tal-Kummerc fil-31 ta' Ottubru, 1991)

Illi l-artikolu 229 tal-Kap 12 jistipula f'sub artikolu 1 liema digrieti ma jistghux jigu kontestati qabel tinghata s-sentenza definittiva: ¹

It-tieni subartikolu jindika id-digrieti li ghandhom jinqaraw bil-miftuh fil-Qorti. ²

Illi l-Artikolu 229 tal-Kap 12 jistipula fis-sub Artikolu 3 is-segwent:

(3) Hlief kif provdut speċifikatament mod iehor f'dan il-Kodiċi, appell minn kull digriet interlokutorju iehor li mhuwiex inkluż fis-subartikoli (1) u (2) jista' jsir biss qabel is-sentenza definittiva jekk il-qorti li tkun qed tittratta l-kaz taghti permess speċjali sabiex dan isir, liema permess ghandu jintalab

1

- (a) digriet dwar l-akkoljiment ta' talba ghall-urgenza;
- (b) dwar kull ordni jew direttiva skont il-provedimental-artikolu 173;
- (ċ) digriet dwar jekk tintlaqax jew le talba ghat-thollijatal-kawża ghal data ohra skont l-artikolu 195(3);
- (d) digriet dwar jekk tintlaqax jew le oġġezzjoni ghall-ammissjoni ta' xhud skont l-artikolu 567;
- (e) digriet dwar jekk tintlaqax jew le talba biex isirumistoqsijiet lil xhud skont l-artikolu 587;
- (f) digriet dwar jekk tintlaqax jew le talba biex jinġiebudokumenti skont l-artikolu 637 hlief jekk d-digriet ikundwar jekk tintlaqax jew le talba biex jinġieieb dokument lijkun dokument privileġġat skont id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 637(4);
- (g) dwar il-hatra ta' perit skont l-artikolu 646;
- (h) digriet dwar jekk tintlaqax jew le talba ghall-konnessjoni ta' kawża ma' ohra skont l-artikolu 793(1);
- (i) digriet dwar jekk tintlaqax jew le talba ghas-sospensjoni tal-ghoti ta' digriet;
- (j) digriet dwar jekk tintlaqax jew le talba ghall-isfilz ta' dokument mill-atti ta' kawża;
- (k) digriet dwar jekk tintlaqax jew le talba ghar-revokajew emenda ta' digriet, bla hsara ghad-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu;
- (l) digriet dwar jekk tintlaqax jew le talba ghal konċessjonispeċjali sabiex ikun jista' jsir appell skont is-subartikolu (5);
- (m) dwar digriet li ma jilqax talba ghal waqfien fil-proċedimenti.

² (a) digriet li jiċhad il-hatra ta' periti addizzjonali skont l-artikolu 674;

(b) digriet dwar it-trasferiment tas-smiegh ta' kawża minnqorti ohra skont l-artikolu 792;

(ċ) digriet li jiċhad is-sejha ta' terza persuna f'kawżaskont l-artikolu 961;

(d) digriet li ma jilqax talba ghall-urgenza;

(e) digriet li jordna l-waqfien tal-proċedimenti;

(f) digriet li jordna li jinġieieb dokument li jkun dokument privileġġat skont id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 637(4).

b'rikors li jigi prezentat fi żmien għaxart ijiem mill-jum meta d-digriet jinqara bil-miftuh fil-qorti. Il-qorti, wara li tkun semgħet lill-partijiet, tista' tilqa' li jsir dan l-appell jekk jidhrilha li jkun ahjar u għust li l-kwistjoni tingħieb quddiem il-Qorti tal-Appell qabel ma tingħata s-sentenza definittiva u t-terminu biex jigi prezentat tali appell għandu jibda jgħaddi mid-data tad-digriet li bih il-Qorti tkun laqgħet li jsir dak l-appell.

ommissis

(10) Meta digriet interlokutorju jkun ingħata in camera, dan għandu għall-ghanijiet ta' dan l-artikolu u għall-ghanijiet tal-kalkolu ta' kull żmien li jkun hemm fih stabbilit, jitqies bhala li jkun inqara bil-miftuh fil-qorti fid-data tal-ewwel seduta ta' dik il-kawża li tigi minnufih wara li jkun ingħata d-digriet mill-qorti in camera.

Il-gurisprudenza dwar l-Artikolu 229 Kap 12 hija fis-sens:

Illi l-legislatur b'din id-disposizzjoni ried li jirregolarizza u jirrazjonalizza meta u kif seta' jsir appell minn digrieti mogħtija mill-Qorti mahsuba biex jiffavorixxu landament korrett tal-proceduri quddiemha. Infatti l-artikolu jipprovdi għal digrieti kamerali u interlokutorji ta' kull xorta u jiddetermina jekk setax jew le jsir appell minnhom qabel l-ghoti tas-sentenza definittiva u f'dawk il-kazijiet fejn digriet interlokutorju seta' jigi appellat qabel issentenza definittiva, id-disposizzjoni timponi procedura li kellha tigi segwita. Id-disposizzjoni pero` tagħmilha cara illi dawk il-provvedimenti kienu japplikaw biss għad-digrieti msemmija fis-subincizi (1) u (2) ta' listess artikolu u għal kull appell "minn kull digriet interlokutorju iehor li mhuwiex inkluz fis-subartikolu (1) u (2) ta' dan l-artikolu". Dan ifisser illi jekk id-digriet ma jkunx wiehed interlokutorju (naturalment ukoll jekk jkun kamerali) – u dana kif qed jigi definit li hu id-digriet taht ezami – l-artikolu 229 tal-Kap 12 ma kienx applikabbli għalih. Infatti l-incizi sussegwenti (4), (5) u (6) huma lkoll marbutin mad-disposizzjoni precedenti. Kienu allura biss japplikaw għal dawk ix-xorta ta' digrieti imsemmija fl-incizi (1) u (2).³

³ Vide *Paul Tanti et vs Sammy Mifsud* deciza 19 ta' Novembru 2001 (Qorti tal-Appell Sede Superjuri).

L-intimat qieghed jibbaza din it-talba fuq l-artikolu 229 (3) tal-Kap 12 su citat u dana stante li fil-fehma tal-istess intimat, dan id-digriet jinkwadra ruhhu entro dan is-sub artikolu. L-intimat jissostanzja l-pozizzjoni tieghu billi jiccita diversi sentenzi. Illi pero' tajjeb li qabel mal-Qorti tasal ghall-konkluzjoni jekk *jkunx ahjar u gust* li l-kwistjoni tingieb quddiem il-Qorti tal-Appell qabel ma tinghata s-sentenza definittiva, jehtiegilha tiddetermina jekk verament id-digriet impunjat jaqax taht is-sub artikolu 3 tal-artikolu 229.

It-talba odjerna tal-intimat saret in segwitu ta' rikors prezentat nhar it- 6 ta' Frar 2020 mill-attrici fejn l-attrici tablet lil din il-Qorti sabiex tordna lill-intimat sabiex jirritorna l-vettura ta' l-ghamla BMW bin-numru ta' registrazzjoni SVS 898 lura lill-attrici, u d-digriet ta' din il-Qorti datat 22 t'Ottubru 2020, li bih din il-Qorti kienet laqghat it-talbiet tal-attrici.

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti tordna pendent lite lill-intimat sabiex immedjatament jirritorna l-vettura ta' l-ghamla BMW bin-numru ta' registrazzjoni SVS 898 lir-rikorrenti. Fin-nuqqas, il-Qorti tordna li l-attrici, bl-assistenza tal-Pulizija, tiehu pussess tal-istess vettura u c-cwieviet tal-istess vettura.

Fir-rikors tieghu, l-intimat ghal darb ohra jirritjeni illi l-ghoti tal-ordni su indikat:

- (1) jizboq is-setghat moghtija lill-Qorti ghal dak illi ghandu x'jaqsam ma'digrieti pendente lite; u*
- (2) l-intimat jallega illi kienet l-attrici li rritornat il-vettura lilu.*

Ghar-rigward l-ewwel kwistjoni mqanqla mill-intimat fir-rikors tieghu, u cioe li din it-talba tal-attrici tesorbita l-mansjoniet tal-Qorti ghal dak li jirrigwarda digrieti *pendente lite*, din il-Qorti taghmel pjenza referenza ghal dak rilevat minnha fid-digriet taghha tat- 22 t'Ottubru 2020.

Fuq dan, il-Qorti taghmel ukoll referenza ghad-decisjoni fl-ismijiet: *Mary Cassar vs Edward Cassar* deciza mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) nhar is- 27 ta' Mejju 2016, fejn it-talba in kwistjoni kienet wahda effettivament simili ghal dik odjerna. Illi filfatt, f'dan il-kaz id-digriet li minnu segwa l-appell in dezamina, kien jirrigwarda ir-radd lura ta' kopja tac-cwieviet kollha tad-dar matrimonjali, il-grad i u kancelli li jaghtu access ghaliha flimkien ma' *remote controls* tal-garaxx fi zmien qasir u perentorju. Illi l-Qorti tal-Familja kienet laqghet din it-talba. Illi l-attrici

f'dan il-kaz abbraccjat l-istess pozizzjoni abbraccjata fil-kaz odjern mill-attribici. Il-Qorti tal-Appell kienet irreteniet is-segwenti:

Fl-ewwel lok din il-Qorti tissenjala li jirrizulta car li d-digriet appellat m'huwiex wiehed minn dawk indikati fis-sub-incizi 1 u 2 tal- Artikolu 229 u ghalhekk dak li ghandu jigi ezaminat huwa jekk jinkwadraz fid-dispost tas-sub-inciz 3 tal-istess artikolu. Dan is-sub-inciz huwa ta' natura residwali u japplika ghal kull "digriet interlokutorju iehor" li jinghata fil-kors tal-proceduri u li ma jaqax taht is-sub-incizi 1 u 2. Artikolu 229 u ghalhekk dak li ghandu jigi ezaminat huwa jekk jinkwadraz fid-dispost tas-sub-inciz 3 tal-istess artikolu. Dan is-sub-inciz huwa ta' natura residwali u japplika ghal kull "digriet interlokutorju iehor" li jinghata fil-kors tal-proceduri u li ma jaqax taht is-sub-incizi 1 u 2.

Fil-kaz odjern, ghalkemm id-digriet provvizorju appellat jista' jitqies bhala ancillari ghall-gudizzju, ma jistax jitqies bhala wiehed interlokutorju peress li m'huwiex intiz sabiex jirregola l-andament tal-proceduri; wisq anqas jista' jigi meqjus bhala digriet definitiv peress li minnu nnifsu hu ta' natura provvizorja intiz sabiex jirregola temporanjament is-sitwazzjoni fil-meritu bejn il-partijiet sakemm tinghata s-sentenza finali. Ghaldaqstant ma jistax jitqies bhala li jinkwadra fl-imsemmi sub-inciz 3.

In vista tal-premess il-punt sollevat mill-attribici jirrizulta fondat fil-fatt u fid-dritt u l-appell odjern huwa null. F'dawn ic-cirkostanzi mhux il-kaz li din il-Qorti tkompli tiehu konjizzjoni tal-aggravji sollevati mill-konvenut.

Illi l-istess linja ta' hsieb jirrizulta fid-decisjoni fl-ismijiet: *Steve Caruana v. Lucy May Bailey* deciza mill-Qorti tal-Appell nhar it- 30 ta' Settembru 2016. Illi dan l-appell kien jiccentra:

digriet [id-digriet appellat] moghti mill-Qorti tal-Magistrati [Ghawdex] fil-gurisdizzjoni superjuri taghha, sezzjoni familja, fl-udjenza tal-11 ta' Dicembru 2015 in segwitu ghar-rikors prezentat mill-konvenuta fis-27

ta' Novembru 2015 li permezz tieghu hija kienet talbet lil dik il-Qorti sabiex tawtorizzaha sabiex issiefer lejn l-Ingilterra mal-wild komuni tal-partijiet fid-dati ta' bejn l-24 u l-31 ta' Dicembru 2015, kif ukoll sabiex dik l-istess Qorti App. Civ. 5/15 2 tordna li jsir dak kollu mehtieg da parti tal-attur sabiex il-konvenuta tkun tista' ssiefer mal-minuri.

Fil-kaz odjern jirrizulta car li d-digriet appellat huwa wiehed provvizorju li, ghalkemm jista' jigi meqjus bhala wiehed ancillari ghal-proceduri, mhuwiex ta' natura interlokutorju, stante li ma jirregolax l-andament tal-proceduri li fih inghata. Ghalhekk l-appell odjern huwa irritu u null.

Il-Qorti tal-Appell fid-decisjoni taghha fl-ismijiet: *Joseph Camilleri vs Nadia Vella* deciza nhar id- 9 ta' Lulju 2020, filwaqt li ghamlet referenza ghad-decisjonijiet su riportati, sostniet:

Id-digriet li minnu sar appell m'ghandu x'jaqsam xejn mat-tip ta' digriet li jissemmew fl-Artikolu 229 tal-Kap. 12. Id-digriet li nghata millQorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) hi ordni lir-Registratur sabiex jibda proċeduri ta' disprezz kontra l-intimata bl-akkuza tkun li ma obdiex id-digriet ta' dik il-qorti dwar l-aċċess tal-missieru ghall-ibnu. 9. Ghalhekk ifisser li l-Artikolu 229 (l-artikolu li proprju jirregola d-dritt ta' appell minn digrieti) jipprovi dwar digrieti interlokutorji. Fil-fatt gie kkonfermat diversi drabi mill-qrati taghna li appelli minn digrieti li ma jirrigwardawx l-andament tal-proċeduri li fih jinghataw (bhal ma huma per ezempju digrieti provvizorji li jirregolaw is-sitwazzjoni fil-mertu sakemm tinghata s-sentenza finali) huma nulli...

Ghaldaqstant, ma hemmx jedd ta' appell mid-digriet li bih l-ewwel Qorti ordnat li jittiehdu proċeduri ta' disprezz kontra l-appellanti.

Il-Qorti tosserva illi fil-proceduri ta'natura kostituzzjonali quddiem il-Prim Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet: *Nadia Vella et vs Avukat Generali et* deciza nhar it- 30 ta' Mejju 2019, il-Qorti *ukoll* abbracjat l-istess principju, fejn ghar-rigwarda ta' digriet tal-Qorti tal-Familja ta' 1 ta'Ottubru 2015, fejn gie ordnat lir-rikorrenti biex ma ma tesponix aktar lill-minuri ghal partner taghha u dan b'effett immedjat, il-Prim Awla sostniet:

Rigward d-digriet li nghata fil-1 ta` Ottubru 2015, u li huwa l-mertu tal-kawza odjerna, dan ma jistax jitqies li kien interlokutorju jew definittiv, ghaliex kien intiz biss sabiex jirregola s-sitwazzjoni temporanjament sakemm tinghata s-sentenza finali. Ghalhekk ma setax jintalab permess biex isir appell.

Il-Qorti tosserva wkoll illi fil-kawza citata mid-difensur tal-intimat fit-trattazzjoni fl-ismijiet: ***Persiano Josephine Persiano pro et noe vs Joseph Persiano***, ma kienx japplika l-artikolu 229 tal-Kap 12. Illi ukoll u ghar-rigward il-kawza fl-ismijiet: ***Mario Portelli vs Alexandra Portelli*** deciza mill-Qorti tal-Appell fit- 3 ta' Dicembru 2010, mid-deliberazzjonijiet li ghamlet il-Qorti tal-Appell fis-sentenza taghha, hija l-fehma konsiderata ta' din il-Qorti li effettivament meta l-Qorti qalet testwalment: ***“Li l-mertu tar-rikors intavolat mill-konvenuta fis-17 ta' Frar 2010 ghad-determinazzjoni tar-retta alimentarja ma jaqa' taht ebda subinciz tas-subartikoli (1) u (2) tal-Artikolu 229 tal-Kap. 12, izda se mai jinkwadra f'digriet interlokutorju iehor kontemplat fis-subartikolu (3) tal-Art. 229”*** din ir-referenza saret bhala *commento di passaggio* u dana stante li l-qofol ma kienx jirrigwarda n-natura tad-digriet izda jekk effettivament l-appell **sarx entro t-terminu stabbilit mill-ligi.**

Ghaldaqstant, il-Qorti tichad it-talba tal-intimat ghaliex gjaladarba id-digriet lamentat ma jistax jitqies bhala digriet interlokutorju jew definittiv ghaliex kien intiz biex jirregola sitwazzjoni temporanja, ma setax jintalab permess biex isir Appell.

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti tichad ir-rikors tal-intimat datat 2 ta' Novembru 2020.

Spejjez riservati ghall-vertenza finali.

Moqrija

Mhallel Jacqueline Padovani Grima LL.D. LL.M. (IMLI)

Lorraine Dalli

Deputat Registratur